

Οξύλιμη. ACIDA MURIA.

CAP. XIX.

ACIDA muria, quam Græci oxalmen uocant, contra nomas fotu, putrida ulcera, canum morfus, & uenenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluxiones post excisos calculos sistit, si statim calida in vulnus iniiciatur: & prociduum sedem reprimat. dysentericis, si nomas sentiant, infunditur: oportet autem ex lacte infillare. Hirudines sorbitione, aut gargarizatu necat. furfures, & manantia capitis ulcera extergit.

10 ACIDAE muria, quæ Græcis oxalme appellatur, usus etate nostra prorsus exoleuit. Parabatur autem ueteribus illis ex sale, & aceto: uel ex muria, & aceto. Quæ Latinis Acida muria, Græcis οξύλιμη uocatur.

Nomina.

Θυμοξύλιμη. THYMOXALME.

CAP. XX.

THYMOXALME veteres utebantur, dabantque laborantibus imbecillitate stomachi, ternos quaternosve cyathos, aqua calida dilutos: item in articularibus morbis, & inflationibus. Crassos humores, atrosque trahit. Hoc modo factitatur. Thymi triti acetabulum, salis idem modus, rutæ, pullegij, polentæ, singulorum exiguae portiones in uas conijciuntur, aquæ terni sextarij, & aceti terni cyathi infunduntur, & circumposito linteo sub dio madescunt.

20 Σκιλλινικόν ὄξος. SCILLINVM ACETVM. CAP. XXI.

SCILLINVM acetum hoc modo fit. Scilla, quæ candida fuerit, expurgata conciditur, traiecitæque lino segmenta modicis interuallis, ne se contingant, siccantur in umbra quadraginta diebus: mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, & uase diligenter operto septenis diebus in sole madefcit: post eum dierum numerum scilla eximitur, & expressa abijcitur: defæcatum acetum transfunditur, & reponitur. Aliqui scillæ minam quinque aceti sextarijs miscent. Alij citra excitationem repurgantes, parem mensuram adijciunt, & senis mensibus macerari patiuntur: Id multo magis humorum lentitias digerit. Gingiuas humore prægnantes collutione stringit, firmatque, & motos dentes stabilis. putredines oris, & graues halitus tollit. durat fauces sorbitione, & callosas facit: uocem expedit, & lymphidam, canoramque reddit. Datur stomachicis, ægrè cibum concoquentibus, melancholicis, comitialibus, vertiginosis, mente captis: item vuluarum strangulationibus, lienis incremento laborantibus, ischiadicisque. Imbecillos admodum recreat, corpus sanum reddit, & bonum colorem præstat: oculorum aciem exacuit: tarditatem quoque aurium infusione purgat. In summa ad omnia efficac. Cauendum tamen intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorum uitijs. Datur quotidie ieiunis sorbendum inter initia exiguum, paulatim adaugendo, ad cyathum usque. Nonnulli binos dant cyathos, aut largius.

40 QUANQUAM satis superque de Scillino aceto à Dioscoride dictum est; non tamen alienum fore existimo commemorare hoc in loco, quæ de eo miris laudibus scripsit Galenus libro III. de medicinis paratu facilibus, sic inquit. Salubre optimum acetum scillinum à Pythagora scribitur, quo omnes Imperatores usi sunt. Ab ipsius auctore fertur, quicumque hoc utatur longæ uitæ fore, & eius uitæ integra, usque ad finem permansura. Et ipse quidem Samius senex huiusmodi extitit: quantum enim temporis uixerit, haud ignoras. de ipso in libro traditum est, quod cum suis consanguineis hanc facultatem communicauit: cumque hoc medicamento uti incepit, quinquagesimum annum natus erat, & usque ad centesimum decimum septimum uitam produxit integer, & nulla unquam aduersa ualitudine tentatus. Hæc sane medicamenti auctor differuit, quod fortasse uir philosophus erat, mentiri nescius. Nos autem uiri huius fidei periculum fecimus, ac firmam, constantemque huiusce medicamenti facultatem esse testamur. Oportet igitur sumere Scillam montanam libræ unius ponderis, & dura circuncidere, & mollia minutatim concidere, & aceti acerrimi sextarios octo in uitreæ uas mittere atque obturare, ac per triginta dies in Caniculæ caloribus, ut maceretur, permittere: deinde scillam extractam exprimere. Id genus aceti parum mane sorbeto. Tibi autem hæc euenient, ut ne faucium orisque partes unquam remollescant, os uentriculi bene ualebit, facile spiritum duces, uox recte habebit, oculi acutissime cernent, aures in officio manebunt, nullusque flatuosus uapor in uentre unquam excitabitur, nullum uiscus suspensum erit, & bene spirans, bene coloratus deges. Ad ciuilia negotia recte affectus, non acidum, non salsum rutabis, si aliquid aceti huius assumpseris: & ieiunus ut assumas præcipio, septemque postea stadios deambules: ita enim dissoluetur. Hoc aceto qui utitur, in uictu quantum licentiosus esbo: omnia enim cibaria conficiet, & à nullo unquam offensam patietur, neque ualde implebitur, sed in melius proficere uidebitur. nihil superuacui in corpore residebit, non flatu, non bilis, non steruus, non urina, sed omnia facile excernit, atque educit. A liuis lubrica omnino est, totiusque corporis purgatorium medicamentum, etiam si in ossibus sordes inhereant. Item phthisicos ab omnibus deploratos, hoc medicamento sanitati restitutos nouimus. Morbo comitiali diuturno efficaciter profuit, ut nisi post longa temporis interualla, non redierit: incipientem uero ac nouum perfecte discutit, neque reuerti amplius hunc affectum permittit. Ad podagras præterea, & articularum morbos, iccoris, lienisque duritias uehementer facit. & particulares quidem

Scillini aceti uires mirabiles.

quidem aceti scillini effectus hi sunt. Communes autem quàm plurimi, quibus nos commoti salutare hoc medicamentum, sanitatis, integritatisq; causa, tibi tradidimus. Hæc ille, quicumque fuerit, nam liber is inter notos, & Galeno adscriptos recensetur. Acetum Scillinum quod Latini, ὄξος σκιλλητικόν Græci nominant: Itali, Aceto scillino.

Nomina.

Σκιλλητικός οἶνος. SCILLINVM VINVM.

CAP. XXII.

SCILLINVM vinum fit hoc modo. Dissectam, vti dictum est, scillam, & sole siccata con-
tundito: minam eius tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam in uicenos sextarios musti recen-
tis, ac boni demergito. vbi trimestri spatio maduerit, elutriatum uinum, obstructo diligenter uase,
recondito. Licet quoque sic humida scilla uti. In orbiculos, rari modo, dissectam duplicato ponde-
re, quadraginta diebus insolari oportet, & ualde inueterascere. Alia parandi ratio. Scillæ dissectæ,
& repurgatæ tres minas in Italicam metretam musti demittito, & fenos menses in uase obstructo ma-
cerari finito. post id tempus defæcatum, & excolatum uinum recondito. Vtile est contra credita-
tes, & ciborum corruptiones: item ijs, qui reuomunt cibum: & si pituita in ventre, aut stomacho
coierit. Prodest lienosis, malè habitis corporibus, aquæ inter cutem, regio morbo, difficili urinæ,
torminosi, inflationibus, resolutioni neruorum, horroribus longis, vertiginosis, & vullis. menses
pellit: minimè neruos infestat. Hoc uinum vetustate fit melius. Cauendus in febre usus, aut si inte-
rana ulcus sentiant.

Scillini vini
uires ex Gal.

SCILLINI uini meminit Galenus libro tertio de medicamentis paratu facilibus, his uerbis. Vinum hoc po-
tuit datum, omnem sanitatem adfert. humores enim attenuat, sed maxime pituitam, neq; ipsam in stomacho, aut uen-
tre, aut capite, aut iccore, aut liene, aut neruis, aut osibus consistere permittit, neq; alium id genus tenacem humo-
rem obstructions facientem: sed omnia dissoluit, & uentrem lenit, atque ita subducit, & urinam mouet, & per ip-
sam causas attenuat, excernitq;. Adeo uerò caput purgat, ut nares humiditate uacent. Commodum est podagræ, ar-
ticulari, & comitiali morbo: denique omnis sanitatis est auctor. Ex his constat. Scillam albam, montanam circiter
Canis exortum accipito in libræ pondere, per dies decem in umbra refrigera: deinde scillæ laminas refrigeratas in
uitreum uas mitte, & uini albi ueteris sextarios duodecim superinfunde, & suspensum uas per quadraginta dies ha-
beto: postea scillam exime, & abijce, & uino ad antedicta uitia utere, & eius uim percipies. Subinde ante cibum
uini duas uncias exhibe, sin à cibo unciam mediam. Quod si ipsum potui commodum efficere uelis, ut magis delectet,
mellis sextarios duos, aut tres admisceo. Quod Græcè οἶνος σκιλλητικός, Latine Vinum scillinum appella-
tur: Italicè, Vino scillino.

Nomina.

Ὀνομαλάσσιοι. VINA MARINA.

CAP. XXIII.

VINA ex marina aqua, uariè faciuntur. Aliqui enim statim eùm decerptæ sunt uas, aquam
maris admiscunt. Alij in area uas sole siccant, quibus calcatis marinam adijciunt. Alij passas prius
uas in dolijs marina aqua macerant, mox calcatas exprimunt, id magis passu generibus adscribitur.
Quæ tamen austeriore gustu temperantur, contra febrium aduentantium indicia ualent, si modò me-
liora non adfint: aluum subducunt: profunt purulenta extulsientibus, & si dura alius exerceat. Quæ
ex Aminæis uis fiunt, caput tentant, stomacho aduersantur, flatus creant. Verùm quò plenior ha-
beat historia, ijs qui huius studio tenentur, non inutile existimamus uarias uinorum compositio-
nes adferre, non quòd frequens eorum, aut necessarius existat usus, sed ne quid omisisse uideamur,
quod ad eorum rationem attinet. Sunt autem quædam ex ijs factitia, minoris curæ ac impendij, quæ
cadunt in usus: vti quæ cotoneis malis, pyris, siliquis, item myrti baccis componuntur.

Κυδωνίτης οἶνος. VINVM CYDONITES.

CAP. XXIII.

CYDONITES, nomine alio melites appellatur, & ita fieri consueuit. Mala cotonea exemptis
feminibus, frustatim rari modo scinduntur, & duodecim minarum pondo, in multi metretam, tri-
ginta diebus macerantur: postea defæcatum uinum reponitur. Alia faciendi ratio. Oportet ad sin-
gulos mellis sextarios denos succi cotoneorum tusorum pressorumque adijcere, & ita recondere. Vi-
num hoc adstringit: prodest stomacho, dysenterix, hepaticis, renum vitijs, & vrinæ difficultati.
Melomeli, quod & cydonomeli nominant, sic fit. Cotonea mala feminibus suis castrata, in quàm
plurimum mellis, quo penitus demersa contegantur, conijciuntur: id post annum mitescit, nullò
non dissimile. Præstat eadem, quæ superior compositio.

Υδρομέλιον. HYDROMELVM.

CAP. XXV.

FIT hydromelon duabus mensuris aquæ coctæ, & sub Caniculæ sydus insolatæ, additis ad unā
melomelitis facti ex cotoneis. Vis huius eadem est.

Ὀμφακόμελι.

Ὀμφακομέλι. OMPHACOMELI. CAP. XXVI.

OMPHACOMELITIS faciendi ratio hæc est. Acerbæ vuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimuntur, & ad ternas succi partes, mellis optimi despumati singulæ partes adijciuntur: & insolatæ in vasa transfusum. Vim reprimendi, ac refrigerandi habet. Stomachicis, cœliacis-que conuenit. Vfus post annum est.

Ἀπίτης οἶνος. VINVM EX PYRIS. CAP. XXVII.

10 FIT & è pyris, perinde atque cotoneis, vinum, apijtes nomine, sed ita ut pyra non magnopere maturescant. Ex siliquis etiam, mespilis, sorbis, simili modo temperatur. Omnia hæc genera acerba sunt, & adstringunt. Stomacho utilia sunt, atque intestinas fluxiones cohibent.

Οἶνον οἶνος. VINVM OENANTHINVM. CAP. XXVIII.

FIT è feraci uite syluestri, quod uocatur œnanthinum. Sicci flores minis duabus musti cado macerati, post triginta dies mutantur, mox colatum uinum reconditur. Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.

Ρόϊνης οἶνος. VINVM EX PUNICIS. CAP. XXIX.

FIT è punicis malis maturis, quod rhœten nominant, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena uocant, ac decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est contra fluxiones internas, & febrem cum alui profluuiio exortam. Stomacho utile, adstringit aluum, & urinam mouet.

30 VINVM è Punicis malis multifariam conficitur in Italia. Aliqui enim repurgatos punicorum acinos prælo statim subijciunt, & expressum succum uitreis amphoris recondunt: ibiq; per se tandiu effervesce sinunt, quousque deferverit, & subsidat fœx. deinde in alias trāsfundunt amphoras, quod à fœcibus repurgatum eximunt, & oleum superinfundunt, ne euanescat, & corrumpatur, uel ace scat. Alij, qui magis punicis abundant, acinos in ligneum cadum altera parte patulum conijciunt, & uuarum modo pedibus calcant, donec uniuersus exiliat succus: deinde per se in sole effervesce sinunt, cado linteo spissiore cooperto, usquedum fœx uniuersa residat, nuclei supernatent, & uinum defœcatum, ac pellucidum reddatur. Vbi autem hæc facta sunt, perforato paulò supra fœcem uase, uinum eximunt, & cadis ligneis asseruant. Huic oleum superinfundere non opus est: seruatur enim sic paratum per se, modò uasis osculum pice, uel cera obturetur. Sunt præterea, qui repurgatos punici acinos, cum pari mensura nigre uuæ austeriusculi saporis commisceant, calcant, & per se effervesce sinant, quoad uinum claritatem consequatur. Sub inde in doliolis asseruant: siquidem hoc gustui plurimum arridet.

Vini è punicis uaria confectio.

Ρόδϊτης οἶνος. ROSACEVM VINVM. CAP. XXX.

40 RHODITES sic fit. Rosarum siccarum, tufarumque minam linteolo deligatam in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defœcatum uinum transfundens, recondito. Vitale ijs, qui febre carent: & ad stomachi coctiones, & dolores, à cibo potum: & contra humiditas aluos, & dysenterias. Fit quoq; ex succo rosarum addito melle, quod rhodomeli uocant: quod arteriæ scabritijs cõuenit.

Μυρσίτης οἶνος. MYRTITES VINVM. CAP. XXXI.

50 MYRTITES fit, baccis nigris, quæ maturitatem excefferint, tufis, & organo expressis. Alij qui ad tertias coquunt. Alij baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs contufarum, ternas aque neminas adijciunt, & uini ueteris parem modum: postea exprimunt, & seruant. Magnopere adstringit. Stomacho utile: fluxionibus uentris, ac stomachi prodest, & contra intestinas ulcerationes, & profluuia. denigrat capillos.

Μυρσινίτης οἶνος. MYRSINITES VINVM. CAP. XXXII.

MYRSINITES sic temperatur. Rami nigre myrti cum suis baccis, & folijs tufi, decem minarum pondò, in tribus musti congijs feruescunt, donec duo supersint, aut certè dimidium. id uinum colatum ad usus reconditur. Contra furfures, ulcera in capite manantia, eruptiones papularû, gingiuas, tonsillas, & purulentas aures efficax est: sudores sistit.